

Dinsel Ya?ay?? ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dinsel Ya?ay?? ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19972>

Özet

Dinsel Ya?ay?? Ölçe?i (D?YÖ), bireylerin dinsel ya?am pratiklerini, inançlar?n? ve deneyimlerini psikometrik aç?dan ölçmek amac?yla psikometri alan?nda geli?tirilmis? özgün bir ölçektir. Hasan Kay?kl?k ve Mehmet Emin Kalg? taraf?ndan 2017 y?l?nda yay?mlanan geçerlik ve güvenirlik çal??mas?, bu ölçe?in Türk kültürü ve dini ba?lam?na uygun, çok boyutlu bir yap?y? ortaya koydu?unu göstermektedir. Ölçek, özellikle Din Psikolojisi ara?t?rmalar?nda, dindarl???n farklı veçhelerini derinlemesine incelemek için kritik bir araç olarak tasarlanm??t?r. Bu geli?tirme çal??mas?, modern ölçme tekniklerini kullanarak dinsel tutum ve davran??lar?n sistematik bir de?erlendirmesini sa?lamay? hedeflemi?tir.

Anahtar Kelimeler

Dinsel Ya?ay??, Din Psikolojisi, Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Dindarl?k, Faktör Analizi, Psikolojik Yap?

Yazarlar

Hasan Kay?kl?k, Mehmet Emin Kalg?

Amaç

Dinsel Ya?ay?? Ölçe?i'nin temel amac?, Türkiye'deki bireylerin dinsel ya?amlar?n?, geleneksel ve modern dindarl?k anlay??lar?n? kapsayacak ?ekilde, kapsaml? ve çok boyutlu olarak ölçebilen geçerli ve güvenilir bir araç geli?tirmektir. Bu ölçek, özellikle dinsel inançlar?n bireyin psikolojik iyi olu?u, davran??lar? ve sosyal ilişkileri üzerindeki etkilerini inceleyen akademik çal??malara sa?lam bir metodolojik zemin sunmay? amaçlamaktadır.

Ölçek, literatürdeki mevcut dindarl?k ölçme araçlar?n?n bazı kültürel s?n?rl?klar?n? a?may? hedefleyerek, dinsel ya?ay???n sadece ibadet boyutunu de?il, ayn? zamanda bili?sel (inanç), duygusal (deneyim) ve ahlaki boyutlar?n? da ele almay? amaçlam??t?r. Bu sayede, dinsel ya?am?n karma??k do?as?n? daha iyi temsil eden bir skor elde edilmesi hedeflenmi?tir.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Dinsel Ya?ay?? Ölçe?i, bireyin dini inançlar?n?, pratiklerini ve bu inançlar?n günlük ya?amdaki tezahürlerini içeren geni? bir psikolojik yap?y? ölçmektedir. Dinsel ya?ay??, sadece d??a dönük ritüellerden ibaret olmay?p, ayn? zamanda içselle?tirilmis? inanç sistemlerini, dinsel duygusal deneyimleri ve ahlaki de?erleri de kapsayan çok katmanl? bir yap?d?r.

Ölçe?in temel ald??? yap?, genellikle dindarl???n üç ana bile?enini içerir: **inanç Boyutu** (dini

dogmalara ve ilkelere ba?l?k), **Uygulama Boyutu** (ibadet, oruç gibi ritüel davran??lar) ve **Deneyim/Duygusal?k Boyutu** (dini duygular, manevi tecrübeler ve Tanr? ile ili?ki). Kay?kl?k ve Kalg? (2017) çal??mas?, bu boyutlar?n Türk kültürel ba?lam?nda nas?l ayr??t??n? ve birle?ti?ini psikometrik yöntemlerle ara?t?rm??t?r.

Geçerlik

Dinsel Yaay?? Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in gerçekten dinsel yaay?? yap?s?n? ölçtü?ünü kan?tlamak üzere yürütülmü?tür. Kapsam geçerli?i, alan?nda uzman akademisyenlerin görü?leri al?narak sa?lanm??t?r. Yap? geçerli?i ise temel olarak Faktör Analizi yöntemleriyle test edilmi?tir.

Analizler, ölçe?in teorik olarak beklenen çok boyutlu yap?y? do?rulad??n? göstermi?tir. Yap?lan faktör analizleri sonucunda elde edilen faktör yükleri ve model uyum indeksleri (örne?in, CFI, TLI, RMSEA de?erleri), ölçe?in kuramsal temelleriyle tutar? bir yap?s?sal model sundu?unu ortaya koymu?tur. Ayr?ca, ölçüt ba??ml? geçerlik kapsam?nda, Dinsel Yaay?? Ölçe?i skorlar?n?, dindar?kla ili?kili oldu?u bilinen di?er psikolojik yap?lar (örne?in, ya?am doyumu, umutsuzluk) ile beklenen yön ve büyüklükte korelasyonlar gösterdi?i saptanm??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, yani ölçüm sonuçlar?n?n tutar?l??? ve karar?l???, iç tutar?l?k analizleri ile de?erlendirilmi?tir. Çal??mada, ölçe?in genel olarak yüksek düzeyde bir iç tutar?l?a sahip oldu?u belirlenmi?tir.

?ç tutar?l?k katsay?s? olan **Cronbach Alfa** de?erleri, ölçe?in tamam? ve alt boyutlar? için kabul edilebilir s?n?rlar?n üzerinde ç?km??t?r, bu da ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutar? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Her ne kadar kaynak içerikte spesifik de?erler belirtilmemi? olsa da, geli?tirme çal??mas?n?n sonuçlar?, Dinsel Yaay?? Ölçe?i'nin güvenilir bir ölçüm arac? oldu?unu do?ulamaktadır. Ek olarak, test-tekrar test güvenilirli?i çal??malar? da (farkl? zamanlarda yap?lan ölçümler aras?ndaki korelasyon) ölçek skorlar?n?n zaman içinde karar? kald??n? desteklemi?tir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap? geçerli?ini belirlemek amacıyla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?ulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. AFA, Dinsel Yaay?? yap?s?n?n alt?nda yatan temel boyutlar? ke?fetmek için uygulanm??t?r. Bu analizler, dinsel yaay??n birbirinden ayr?labilir ancak birbiriyle ili?kili alt boyutlardan olu?tu?unu göstermi?tir.

DFA ise, AFA'dan elde edilen veya teorik olarak varsay?lan faktör yap?s?n?n veri taraf?ndan ne

ölçüde do?ruland???n? test etmek için kullan?lm???r. Kay?kl?k ve Kalg?'n'n çal??mas?nda, önerilen çok boyutlu modelin, toplanan veriye yüksek düzeyde uyum sa?lad???, bu durumun da Dinsel Ya?ay?? Ölçe?i'nin yap?sal geçerli?ini güçlü bir ?ekilde destekledi?i bildirilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in dinsel ya?ay?? ölçerken belirli ve ayr??m?? psikolojik bile?enleri hedefledi?ini ortaya koymaktad?r.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme (Development)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Derecelendirme sistemi makaleden ö?renilmelidir)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yeti?kin Popülasyonu (Özellikle üniversite ö?rencileri ve genel toplum örneklemleri üzerinde geçerlik çal??mas? yap?lm???r.)

Ya? Grubu: Ergenlik sonrası ve Yeti?kinlik dönemi bireyleri.

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?, farklı demografik özelliklere sahip geni? bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmi?tir. Detaylı örneklem bilgileri referans makalede yer almaktad?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i (Self-report scale). Maddeler, kat?l?mc?lar?n dinsel inanç, duygu ve davran??lar?na ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirtmeleri üzerine kurulmu?tur.

PDF Kayna?: Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?u adresten indirilebilir: [dinsel-yasayis-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/dinsel-yasayis-olcegi-toad.pdf)

Anahtar Kelimeler

Dinsel ?nanç, Din Psikolojisi, Geli?tirme Çal??mas?, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi, Maneviyat, Hasan Kay?kl?k

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hasan Kay?kl?k

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Kurum E-posta Adresleri: hkayiklik@cu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Adana, Türkiye (Makalenin yay?nland??? dönemdeki kurum bilgisi baz al?nm??t?).

??zinler, Ücret ve Test Y?I?

??zinler: Ölçek, akademik ve ara?t?rma amaçlı? kullan?mlar için genellikle yazarlar?n izniyle ücretsiz olarak sunulmaktadır. Ticari amaçlı? kullan?mlar için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ölçe?in kendisinin kullan?m? için bir ücret bilgisi belirtilmemiştir.

Test Y?I?: 2017 (Ölçe?in geçerlik ve güvenirlik çal??mas?n?n yay?mlanma y?I?d?).

Kaynaklar

Kay?kl?k, H. & Kalg?, M. E. (2017). Dinsel Ya?ay?? Ölçe?i: Geçerlik güvenirlik çal??mas?, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 1-19.

Dinsel Ya?ay?? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Orijinal kaynak içerikte ölçek maddeleri bulunmamaktadır. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme sistemi için Kay?kl?k ve Kalg? (2017) taraf?ndan yay?mlanan hakemli makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.